

УДК 352:342. 2 (477)

Пізнавальні засоби управління процесами перетворень

А.В. РЕШЕТНІЧЕНКО, О.Б. КІРЄЄВА

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Дніпропетровськ, Україна, E-mail: ok-140475@yandex.ru

Авторське резюме

Розкрито стан, проблеми, багаторівневу структуру, механізми управління процесами впливу системи засобів пізнання на характер, напрямки і результати суспільних перетворень. Розглянуто визначальні умови подальшого існування та розвитку людства. Робиться акцент на розумінні природи засобів пізнання і їх впливу на управління процесами суспільних перетворень. Сучасне суспільство не може розробити ефективну пізнавальну систему. Без нової системи пізнання суспільний розвиток не може набути прогресивної спрямованості. Розглянуто різницю між гносеологічним, епістемологічним та когнітологічним підходами до пізнавальної діяльності. порушується питання числових, звукових, кольорових та словесних засобів відображення явищ дійсності. Розглядаються якісно різні можливості засобів пізнання на початкових, середніх та вищих етапах розвитку самих суб'єктів буття. Представлено рівневі моделі усвідомлюваних засобів пізнавальної діяльності, усвідомлюваних засобів перетворень, позасвідомих засобів пізнання та позасвідомих засобів перетворень. Виділено нижчі, середні та вищі рівні. Зроблено висновки про необхідність кардинальної зміни парадигмальних конструктів процесів пізнавальної діяльності та процесів якісно

© А.В. Решетніченко, О.Б. Кіреєва, 2014

нових перетворень; про ізолюваність системи пізнання від стратегічних шляхів розвитку суспільства. Запропонована нова система пізнання, в якій головна увага приділена загальній концепції управління процесами перетворень.

Ключові слова: усвідомлювані засоби пізнання, усвідомлювані засоби перетворень, позасвідомі засоби пізнання, позасвідомі засоби перетворень, кореляційні механізми управління.

Cognitive tools of the transformation processes management

A.V. RESHETNICHENKO, O.B. KIRIEIEVA

Dnipropetrovsk regional institute of public administration of National academy for public administration under the President of Ukraine, Dnipropetrovsk, Ukraine, E-mail: ok-140475@yandex.ru

Abstract

The state, problems, multilevel structure, mechanisms of management of influence of the system of facilities of cognition processes, is exposed on character, directions and results of public transformations are explained. The defining terms of further existence and development of humanity are considered. Understanding of nature of facilities of cognition and their influence on the controlling of public transformations processes are accentuated. Modern society can not work out the effective cognitive system. Without the new system of cognition community, development can not obtain a progressive orientation. A difference is considered between gnosiological, epistemological and cognitological approaches to cognitive activity. The question of the numerical, voice, multicolor and verbal drawing of the displaying of reality tools rises. Different possibilities of facilities of cognition are high-quality examined on the initial, middle and higher stages of development of subjects of life. Level models of the perceived facilities of cognitive activity, realized facilities of transformations, subconscious facilities of cognition and subconscious facilities of transformations are presented. More subzero, middle and higher levels are distinguished. Conclusions about the necessity of cardinal change of paradigmatic constructs of processes of cognitive activity and processes high-quality new transformations; about the insulativity of the system of cognition from the strategic ways of development of society are made. A new system of cognition, where main attention is spared to general conception of management of transformations processes is offered.

Keywords: conscious means of knowledge, conscious transformation means, unconscious means of knowledge, unconscious transformation means, correlation control mechanisms.

Постановка проблеми. Піднята у дослідженні проблема належить до визначальних умов подальшого існування та розвитку людства, яке за попередні XX століття так і не вийшло, на жаль, не тільки на розуміння природи як самих засобів пізнання, так і на розуміння їх вирішального впливу на управління процесами суспільних перетворень. Сутність проблеми полягає у тому, що, з одного боку, історично наскрізь гіпермілітаризоване, комерціалізоване, корумповане, кримінальне, аморальне, протиправне і, по суті, бездуховне сучасне суспільство не в змозі породити ефективну пізнавальну систему, а з іншого

боку – будь-який соціум не зможе стати цивілізованим, гармонійним, духовно збагаченим без якісно нової системи пізнання, здатної надати процесам соціального розвитку прогресивної спрямованості [5].

Іншими словами, історія надала людству надзвичайно могутній фізичний, енергетичний, інтелектуальний, духовний потенціал, природа якого і досі залишається практично непізнаною, а тому абсолютно нездатною до практичного використання. Власне кажучи, у людства немає вибору: або воно зрозуміє і пізнає, кінець-кінцем, сутність власної природи як складової умови розвитку

універсуму буття, або ж саме це буття змушене буде позбавлятися від глухих кутів та деструктивних напрямків розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. В історії розвитку суспільства проблеми пізнання протягом XV століть досліджували у руслі «гносеологічних», протягом XVI-XIX століть на базі «епістемологічних», а починаючи з другої половини XX століття переважно на основі, так званих «когнітологічних» підходів. Якщо за часів класичної філософії гносеологія (у пер. з гр. «гносис» – пізнання, «логос» – вчення, наука) акцентувала увагу головним чином на історичних процесах відстороненого сприйняття процесів розгортання закономірностей розвитку людини і природи, то обумовлена процесами раціоналізації епістемологія акцентує увагу на наукових, теоретичних і методично обумовлених складових отримання надійних і достовірних знань. Сформована у другій половині XX століття когнітологія розглядає процеси пізнання як проблеми інституалізації освітньої, наукової, виробничої, правової та інших базових сфер життєдіяльності в межах державної системи управління.

Отже, започатковані гносеологією здебільшого історичні, епістемологією переважно теоретико-методологічні, а когнітологією, головним чином, інституціональні підходи свідчать, з одного боку, про специфічні, часткові й багато в чому обмежені напрями дослідження предметної сфери пізнавальної діяльності, а з іншого фактично залишають відкритим головне питання – проблему обґрунтування дійсно широкого підходу до розуміння як процесів, так і сутності самої пізнавальної діяльності. Так, за останні десятиліття пізнавальна діяльність розглядалась підходами спрямованими на розкриття таких процесів, як, наприклад, «сприйняття знань» [11] (Веккер Л. М., 1974; Костюк Г. С., 1968; Леонтьєв О. М., 1999; Лурія О. Р., 1975; М'ясоїд П. А., 2004), «отримання знань» [2; 6] (Гончаренко С., 1997; Ільєнков Е. В., 1984; Морріс Ч. В., 1983; Суботін С. О., 2008), «теорій про знання»

[1; 3; 13] (Білуха М. Г., 1997; Лудченко А. А., 2000; П'ятницька-Позднякова І. С., 2003; Кушнарєнко П. М., 2002), «методів отримання знань» [8; 10; 14; 16] (Альтшулер Г. С., 1994; Гадамер Х.-Г., 1988; Мостепаненко М. В., 1972; Парахонський Б. А., 1980; Решетніченко А. В., 2005), вимог до «точних і надійних знань» [7; 9; 12; 15; 18] (Волович В. І., 1974; Заботін П. С., 1979; Паніотто В. І., 1986; Фаренік С. А., 2000; Ядов В. О., 1995). Що ж стосується змісту, базових складових дійсно широкого, обґрунтованого і, головне, надійного та перспективного підходу до розуміння предметної сфери пізнавальної діяльності, то він і складає мету та головні завдання представленого нами дослідження.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні широкого підходу до розуміння предметної галузі процесів пізнавальної діяльності як головної і визначальної умови прогресивного розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Головна цінність історії процесів пізнавальної діяльності полягає у виділенні словесних, звукових, кольорових та словесних засобів відображення явищ дійсності, які, на превеликий жаль, і досі залишаються не тільки порізаними та взаємоізолюваними, а й, головне, позбавленими можливості розуміння власної суті як визначальних чинників суспільних перетворень. При цьому не слід забувати і про якісно різні можливості засобів пізнання на початкових, середніх та вищих етапах розвитку самих суб'єктів буття, про що сучасна теорія взагалі мови не веде. Не менш важливими виступають також і вимоги до диференціації як усвідомлюваних, так і позасвідомих складових, які, власне, і розкривають раціональні та чуттєві механізми в системі засобів як пізнавальної, так і перетворюючої діяльності.

Очевидне ігнорування зазначених вимог не було чимось випадковим і обумовлювалось відсутністю уявлень про закони, принципи, механізми розвитку просторово-часового континууму буття як цілісного і структурно упорядковано-

го універсуму. Інакше кажучи, відсутність картини світу як системи уявлень про ціле і не могло формувати повноцінні засоби як пізнання, так і перетворення як внутрішнього, так і зовнішнього світів. Започаткована наприкінці ХХ – початку ХХІ століть українськими дослідниками модель картини світу, яка розкриває організацію форм руху, енергії, інформації, структурну будову просторово-часового континууму, закони, принципи та механізми розвитку буття, вперше в історії пізнання робить реальними перспективи переходу до розбудови якісно нової системи засобів пізнання та обумовлених ними процесів перетворень [17]. Отже, розглянемо базові складові цієї якісно нової системи більш детально.

Розпочнемо аналіз з початкових рівнів усвідомлюваних засобів пізнавальної діяльності, до складу яких входять числа, звуки, кольори та слова. Історія пізнання цілеспрямовано йшла як до структурної будови кожного з засобів, так і до організації зв'язків між кожним з них. Так, одні з перших видатних кроків на цьому шляху зроблені членами Піфагорійського союзу, які за допомогою чисел від одного до чотирьох зробили спробу розкрити універсальний закон світобудови за формулою: $1+2+3+4=10$, в якому «математична точка» як вихідна одиниця аналізу складає спочатку основу «ліній», які переростають у «площини», складові яких дають поняття «обсягу», «тіла» або «предмета». Ця геніальна формула дійсно складає один з початкових ланцюжків системи пізнання як механізму переходу до будови засобів перетворень.

Введене лише в ХІ столітті монахом Гвідо д'Ареццо поняття «нотної гамми» розкрило перед людством невичерпні можливості музики у пізнанні та перетворенні світу шляхом звукових впливів. Інтуїтивно відчувши діалектичну природу звукових впливів, Гвідо пов'язував організацію звуків з будовою кінчиків і суглобів кожного з пальців, показуючи хору які ноти треба співати у даний момент. Отже, усвідомлювані та позасвідомі звуки ділять нотний стан

на мажорний і мінорний, на висхідний і низхідний характер коливань. Тобто перші чотири звуки нотного стану надають процесам звучання зростаючий характер висоти, тембру, гучності та протяжності.

Чорно-білі за природою кольорові засоби пізнання також поділяються на висхідні та низхідні, коли одна частина веселки знаменує веселі, світлі, життєдайні складові процесів розвитку, а друга частина – їх антиподи. Так, починаючи з протосоціуму, люди використовували головним чином білі, червоні, оранжеві та жовті кольори для створення малюнків, розпису печер, житлових приміщень, нанесення татуажних зображень. Дуже цікавим виглядає і той факт, що структуру позитивно налаштованих аур людей також складають саме ці – білі, червоні, оранжеві та жовті кольори.

Особлива роль у процесах пізнання належить словам, які, у підсумку, формують понятійно-категоріальний апарат комунікативної взаємодії між суб'єктами буття. Поділяючись на публічні і адміністративні, комунікативні засоби також мають чітку природу сходження від простих засобів «виразу» як форм прояву активності до «викладу» як процесу узгодження засобів зв'язку, а згодом і до «описів» як зображень передумов і наслідків взаємодії суб'єкта з середовищем існування і, кінець кінцем, до «переказів» як системно упорядкованих викладів важливих явищ і подій. При цьому кожна з публічних форм зв'язку безпосередньо кореспондується й багато в чому детермінується відповідними засобами адміністрування, які історично набувають рис спочатку «указів», «розпоряджень», а згодом і «ухвал» та «едиктів», які знаходили колективні форми підтримки та контролю за їх виконанням (табл. 1).

Корелятивно пов'язані з процесами пізнання засоби перетворень включають матеріальні, рушійні, інформаційні та організаційні чинники, природа яких чітко регламентується відповідними носіями. Так, на початкових рівнях перетворень матеріальні носії представлені

відповідними формами організації матерії, механізми практичної реалізації яких забезпечуються спочатку процесами біфуркацій (від 1 до 01 та від 01 до 1), згодом синтезування (теза ↔ антитеза = синтез), фреймування (теза ↔ антитеза ↔ синтез = фрейм) та кластеризації (теза ↔ антитеза ↔ синтез ↔ фрейм = кластер). При цьому інформаційні складові цього процесу носять спочатку характер «накопичувальних», згодом «системоутворюючих», які з часом набувають «методологічних» та «світоглядних» складових напрямків перетворень.

Регламентовані розглянутими засобами організаційні складові перетворень також характеризуються спочатку як «лінійні», які згодом перетворюються на «радіальні», «білатеральні» та «централізовані» (табл. 2).

Надзвичайно важлива роль у процесах як пізнавальної, так і перетворюючої діяльності належить позасвідомим факторам регламентації діяльності суб'єктів соціального буття. Числові засоби на цьому рівні розкривають ірраціональну природу механізмів переходу від цілісної одиниці до 07 як перших чотирьох низхідних сходинок процесів пізнавальної діяльності. Звукові засоби також розкривають мінорну, низхідну частину нотного стану починаючи з «соль» і закінчуючи «до» другої октави. Веселка акцентує увагу на використанні голубих, синіх, фіолетових та чорних кольорів як процесах переходу до білих тонів більш високих рівнів організації. Ірраціональні складові публічних засобів комунікації базуються спочатку на процесах «відображення» як системі сенсорних зв'язків між передумовами та наслідками впливу явищ буття. Відображені в думці гадки про відносини між суб'єктами і об'єктами пізнання набувають форм «уявлень», вираження яких за допомогою звуків, знаків, кольорів та чисел розкриває відносини між суб'єктами і об'єктами пізнання як певного роду «термінів». Набуття термінами значень і сенсів переводить процеси пізнання на рівень «слів» як засобів вираження різноманітних форм цих значень і сенсів. На рівні первинних форм

управління та самоуправління, адміністративні за природою засоби пізнання реалізують власний потенціал спочатку як взагалі «досвідомий», який поступово переходить на «передсвідомі» форми впливу як протосоціальні механізми формування спочатку «обрядових», а згодом і «нормативно-правових» відносин (табл. 3).

Матеріальні, енергетичні, інформаційні та організаційні засоби перетворень на нижчих рівнях позасвідомих форм діяльності розкриваються дедуктивними механізмами переходу від цілісних процесів, явищ та подій до їх часткових складових. Так, матеріальні носії перетворень розпочинаються з цілісних за природою термодинамічних процесів, які поетапно переходять спочатку до хімічних, фізичних, а згодом і до механічних складових. Властиві процесам пізнання механізми кластеризації також набувають зворотного характеру, які розпочинаються спочатку «розпадом», який з часом переходить до різноманітних «роз'єднань», «розмежувань» та «біфуркацій» як вищої форми закону роздвоєння єдиного. На цьому фоні протилежні завдання вирішують інформаційні засоби перетворень, які з примітивних «протонаукових» набувають спочатку форм «упорядкування», які з часом стають спроможними носити характер «конструктивних» і навіть «креативних» (табл. 4).

Середній рівень усвідомлюваних засобів пізнання продовжує числовий ряд від 4 до 7, розкриваючи новий порядок організації механізмів кластеризації геологічних, ботанічних, зоологічних та біогеоценотичних носіїв процесів перетворень. Звукові та кольорові складові також переходять на більш високі рівні організації як матеріальних, так і організаційних та інформаційних засобів перетворень. Публічні засоби пізнання також якісно ускладнюються, переходячи від «переказів» до «оповідань», як змістовно упорядкованих форм опису явищ і подій на зміну яким приходять спочатку «нариси» як описи найбільш значимих явищ і подій та «твори» як упорядковані за формою і змістом продукти інте-

лектуальної діяльності авторів. Кожна з публічних форм комунікацій корелятивно пов'язана з адміністративними засобами, які набувають спочатку ознак «едиктів», які більш детально конкретизуються розробкою «декретів», різноманітних «постанов» і набувають систематизованих форм упорядкування інформаційних потоків за рахунок виробництва «конституцій» (табл. 1).

Середні рівні усвідомлюваних засобів перетворень концентрують зусилля на розвитку органічних форм буття які включають «геологічні», «ботанічні», «зоологічні» та «біогеоценотичні» форми руху матерії. Рушійними силами їх становлення і змін виступають механізми енергозабезпечення, функціонування яких забезпечують значно більш складно організовані «біогеоценотичні» процеси «біфуркацій», «синтезування», «фреймування» та «кластеризації». Також кардинально ускладнюються інформаційні та організаційні складові, природа яких змінює якість за рахунок упорядкування животворних геологічних, ботанічних та зоологічних форм руху матерії (табл. 2).

Позасвідомим засобам пізнання і перетворень властиві закономірності протікання процесів у зворотних напрямках, які числовими засобами розкривають характер змін від 07 до 04, надають звуковим засобам якісно іншого частотного звучання нот від «соль» до «до». Кардинально змінюються базові характеристики «голубих», «синіх», «фіолетових» та «чорних» кольорів. Публічні комунікативні засоби якісно змінюють можливості системи пізнання шляхом переводу окремих слів у «мову» як систему засобів спілкування, які наділяють суб'єктів пізнання основами розумової діяльності шляхом формування «думок». Властиві думкам судження та умовиводи привели до оперування «поняттями», які давали реальну змогу розкривати сталі зв'язки між суб'єктом і об'єктом, між частиною і цілим. Діалектичний характер комунікативних процесів супроводжувався розвитком засобів адміністрування, які набували спочатку значення «норм», потім «звичаїв», «ак-

сіом» і, кінець кінцем, «догм» як жорстких засобів регламентації відносин (табл. 3).

Середні рівні позасвідомих засобів перетворень розгортають матеріальні процеси по законах дедуктивної логіки від уявлень про цілісний характер біогеоценотичної суті органічного буття до тваринних, рослинних та планетарних складових. Зворотні напрямки розвитку реалізуються завдяки процесам «розпаду», «роз'єднання», «розмежувань» та «біфуркацій» енергетичних складових органічного буття, які надають відповідних напрямків функціонування інформаційним та організаційним засобам перетворень (табл. 4).

Вищі рівні усвідомлюваних засобів пізнання завершують процес розгортання числового ряду від 7 до 10 як механізму переводу явища, процесу або предмета в нову якість. Мажорні звукові засоби від «до» до «фа» набувають більш високих коливань, змін мелодій, темпоритмів та інших параметрів як нових можливостей взаємодії суб'єктів та об'єктів пізнавальної діяльності. Те ж стосується і кольорової гамми, оптимістична складова якої переводить білі, червоні оранжеві та жовті кольори до якісно нових як самих відтінків, так і зв'язків між ними. Сформовані попередніми етапами розвитку продукти інтелектуальної діяльності у вигляді «творів» набувають спочатку ознак «сюжетів», «сценаріїв», які згодом переростають у «картини» як світоглядно упорядкованої системи публічних комунікацій. Корелятивно пов'язані з ними адміністративні засоби реалізують процеси комунікацій спочатку на основі всебічного удосконалення «конституцій», які з часом конкретизують соціальні функції шляхом розробки та практичного використання «доктрин», систем «законів» та «універсалів» як найбільш загальних засобах зв'язку процесів пізнавальної і перетворюючої діяльності (табл. 1).

Матеріальні складові вищих рівнів усвідомлюваних засобів перетворень представлені соціальними, космічними, галактичними і гуманоцентричними

Таблиця 1

Рівнева модель усвідомлюваних засобів пізнавальної діяльності

Засоби	Числові засоби	Звукові засоби	Кольорові засоби	Комунікативні засоби	
				Публічні	Адміністративні
Нижчі рівні	1	До – 1	Біло-чорні – 1	Вираз	Указ
	2	Ре – 1	Червоні – 1	Виклад	Розпорядження
	3	Мі – 1	Оранжеві – 1	Опис	Ухвала
	4	Фа – 1	Жовті – 1	Переказ	Едикт
Середні рівні	4	До – 2	Біло-чорні – 2	Переказ	Едикт
	5	Ре – 2	Червоні – 2	Оповідання	Декрет
	6	Мі – 2	Оранжеві – 2	Нарис	Постанова
	7	Фа – 2	Жовті – 2	Твір	Конституція
Вищі рівні	7	До – 3	Біло-чорні – 3	Твір	Конституція
	8	Ре – 3	Червоні – 3	Сюжет	Доктрина
	9	Мі – 3	Оранжеві – 3	Сценарій	Закон
	10	Фа – 3	Жовті – 3	Картина	Універсал

Таблиця 2

Рівнева модель усвідомлюваних засобів перетворень

Засоби	Матеріальні	Енергетичні	Інформаційні	Організаційні
Нижчі рівні	Механічні	Біфуркаційні	Накопичувальні	Лінійні
	Фізичні	Синтезування	Систематизовані	Радіальні
	Хімічні	Фреймування	Методологічні	Білатеральні
	Термодинамічні	Кластеризації	Світоглядні	Центральні
Середні рівні	Геологічні	Біфуркаційні	Накопичувальні	Лінійні
	Ботанічні	Синтезування	Систематизовані	Радіальні
	Зоологічні	Фреймування	Методологічні	Білатеральні
	Біогеоценологічні	Кластеризації	Світоглядні	Центральні
Вищі рівні	Соціальні	Біфуркаційні	Накопичувальні	Лінійні
	Космічні	Синтезування	Систематизовані	Радіальні
	Галактичні	Фреймування	Методологічні	Білатеральні
	Гуманоцентричні	Кластеризації	Світоглядні	Центральні

Таблиця 3

Рівнева модель позасвідомих засобів пізнання

Засоби	Числові засоби	Звукові засоби	Кольорові засоби	Комунікативні засоби	
				Публічні	Адміністративні
	1	Соль – 1	Голубі – 1	Відображення	Досвідомі

Нижчі рівні	09	Ля – 1	Сині – 1	Уявлення	Передсвідомі
	08	Сі – 1	Фіолетові – 1	Термін	Обряд
	07	До – 1	Чорно-білі – 1	Слово	Норма
Середні рівні	07	Соль – 2	Голубі – 2	Слово	Норма
	06	Ля – 2	Сині – 2	Мова	Звичай
	05	Сі – 2	Фіолетові – 2	Думка	Аксиома
	04	До – 2	Чорно-білі – 2	Поняття	Догма
Вищі рівні	04	Соль – 3	Голубі – 3	Поняття	Догма
	03	Ля – 3	Сині – 3	Судження	Правило
	02	Сі – 3	Фіолетові – 3	Умовивід	Принцип
	01	До – 3	Чорно-білі – 3	Світогляд	Концепція

Таблиця 4

Рівнева модель позасвідомих засобів перетворень

Засоби	Матеріальні	Енергетичні	Інформаційні	Організаційні
Нижчі рівні	Термодинамічні	Розпаду	Протонауковий	Центральні
	Хімічні	Роз'єднання	Упорядкований	Білатеральні
	Фізичні	Розмежування	Конструктивний	Радіальні
	Механічні	Біфуркації	Креативний	Лінійні
Середні рівні	Біогенотичні	Розпаду	Протонауковий	Центральні
	Зоологічні	Роз'єднання	Упорядкований	Білатеральні
	Ботанічні	Розмежування	Конструктивний	Радіальні
	Геологічні	Біфуркації	Креативний	Лінійні
Вищі рівні	Гуманоцентричні	Розпаду	Протонауковий	Центральні
	Галактичні	Роз'єднання	Упорядкований	Білатеральні
	Космічні	Розмежування	Конструктивний	Радіальні
	Соціальні	Біфуркації	Креативний	Лінійні

ми формами руху як головною умовою стратегічного розвитку людства. Енергетичні складові реалізації цих надзвичайно складних завдань повинні реалізуватись за рахунок вищих форм «біфуркаційних» механізмів як головної умови реалізації процесів «синтезування», «фреймування» та «кластеризації». Відповідним чином розвиватимуться корелятивно пов'язані з ними «інформаційні» та «організаційні» засоби вищих рівнів функціонування структурних елементів як самого буття, так і його суб'єктивних складових (табл. 2).

Вищі рівні позасвідомих засобів пізнання розпочинає низхідний числовий

ряд від 04 до 01 як головної умови виходу на ірраціональні за природою дедуктивні механізми розпаду явищ і процесів того або іншого рівня функціонування. У першу чергу мова йде про зворотні механізми розгортання звукових, кольорових та комунікативних засобів пізнання. Так, звукові позасвідомі засоби пізнання розгортаються від ноти «соль» до ноти «до», кольорові засоби від голубих до чорних, а публічні засоби комунікацій від «понять» і «суджень» до «умовиводів» та «світоглядних орієнтацій». Паралельно з ними адміністративні комунікативні засоби розгортаються від надзорських «догм» і суворих

«правил» спочатку до визначення базових «принципів», а згодом і «концептуальних основ» розвитку суб'єктів буття (табл. 3).

Вищі рівні позасвідомих засобів перетворень обумовлені процесами розгортання зв'язків між гуманоцентричними структурами буття, що являють собою вищі форми духовних зв'язків, які обумовлюють закони розвитку десятків мільйонів галактичних і сотні тисяч космічних планет, які, у свою чергу, прямо чи опосередковано впливають на процеси та динаміку змін соціальних форм руху матерії. Власне кажучи, мова йде про вищі рівні організації універсуму як реально існуючого сьогодні буття, так і буття потенційного та безконечного, закони розвитку якого і визначають стан, проблеми і перспективи розвитку буття соціального.

У такому разі стає зрозумілим і механізм енергетичного забезпечення процесів розвитку суб'єктів буття, який розпочинається вищими формами спочатку розпаду, роз'єднань, а згодом і розмежування видів енергетичного потенціалу до вихідних механізмів біфуркацій. Властиві як початковим, так і завершальним етапам розвитку соціуму протонаукові засоби пізнавальної діяльності, які, на превеликий жаль, так і не стали здатними подолати початкові натуралістичні, синкретичні, теократичні, редуковані раціоналістичні та по суті асоціальні плюралістичні засоби управління інформаційними потоками, на вищих рівнях позасвідомих перетворень набувають системних упорядкувань, які надають інформаційним засобам все більш конструктивного та креативного характеру. Властиві вищим рівням по-

засвідомих перетворень засоби організації буття надають «централізованим», «білатеральним», «радіальним» і «лінійним» структурам гуманоцентричної детермінації з боку як галактичних і космічних, так і соціальних форм руху матерії (табл. 4).

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити, на наш погляд, наступні висновки.

Сучасна система пізнання перебуває на дуже примітивному, по суті, протонауковому рівні і потребує кардинальної зміни парадигмальних конструктів як процесів самої пізнавальної діяльності, так і процесів обумовлених якісно новими знаннями перетворень.

Залишаючись фактично некерованою, сучасна система пізнання є ізольованою від формування стратегічних шляхів розвитку суспільства на практично усіх найважливіших напрямках інституалізації процесів соціальних перетворень.

Враховуючи принципово нові теоретико-методологічні, онто- та гносеологічні, логіко-математичні, структурно-функціональні та універсологічні складові запропонованої нами системи пізнання, першочергова увага має бути приділена загальній концепції управління процесами перетворень, яку можна було б охарактеризувати, на наш погляд, як «контамінаційну».

Розробка та практична реалізація контамінаційної концепції управління процесами соціальних, космічних і галактичних перетворень створила б реальні передумови для беззастережного лідерства України на подальших шляхах євроінтеграції та глобалізації процесів суспільного розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень : підручник / М. Т. Білуха. – К. : Вища школа, 1997. – 271 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
3. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 116 с.
4. Решетніченко А. В. Методи творчого пошуку / А. В. Решетніченко. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2005. – 144 с.
4. Решетніченко А. Управління процесами розвитку пізнавальної діяльності як умова за-

- безпечення якості вищої освіти / А. Решетніченко, С. Шевченко // Вища школа. – 2009. – № 10. – С. 34 – 43.
5. Суботін С. О. Подання й обробка знань у системах штучного інтелекту та підтримки прийняття рішень : навч. посіб. / С. О. Суботін. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2008. – 341 с.
6. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукових досліджень / С. А. Фаренік. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 340 с.
7. Альтшулер Г. С. Как стать гением: жизненная стратегия творческой личности / Г. С. Альтшулер, И. М. Верткин. – М.-Минск : Беларусь, 1994. – 372 с.
8. Волович В. И. Надежность информации в социологическом исследовании: проблемы методологии и методики / В. И. Волович. – К. : Наук. думка, 1974. – С. 30 – 66.
9. Гадамер Х.-Г. Истина и метод: основы философской герменевтики / Х.-Г. Гадамер ; пер. с нем. – М. : Прогресс, 1988. – 704 с.
10. Геринг З. Психология и жизнь / З. Геринг, О. Зимбард. – СПб. : Питер, 2004. – 955 с.
11. Заботин П. С. Преодоление заблуждений в научном познании / П. С. Заботин. – М. : Мысль, 1979. – 191 с.
12. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учеб. пособ. / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примаков. – К. : Знання, 2000. – 114 с.
13. Мостепаненко М. В. Философия и методы научного познания / М. В. Мостепаненко. – Л. : Лениздат, 1972. – 263 с.
14. Паниотто В. И. Качество социологической информации (Методы оценки и процедуры обеспечения) / В. И. Паниотто. – К. : Наук. думка, 1986. – 207 с.
15. Парахонский Б. А. Метод и стиль творческого мышления / Б. А. Парахонский // Логико-гносеологические исследования категориальной структуры мышления. – К. : Наук. думка, 1980. – С. 47 – 65.
16. Решетніченко А. В. Парадигма життєдіяльності і мировоззрення: методологічний аспект : монографія / А. В. Решетніченко. – Д. : ДГУ, 1997. – 176 с.
17. Ядов В. А. Социологическое исследование: методология, программа, методы / В. А. Ядов. – Самара : Изд-во Самарского ун-та, 1995. – 331 с.

REFERENCES:

1. Bilukha M. T. Osnovy naukovykh doslidzhen (Basic scientific research). K. : Vyshcha shkola, 1997. 271 p.
2. Honcharenko S. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk (Ukrainian Pedagogical Dictionary). K. : Lybid, 1997. 374 p.
3. Piatnytska-Pozdniakova I. S. Osnovy naukovykh doslidzhen u vyshchii shkoli (Basic scientific research in higher education). K. : Tsentr navchalnoi literatury, 2003. 116 p.
- Reshetnichenko A. V. Metody tvorchoho poshuku (Methods creativity). D. : DRIDU NADU, 2005. 144 p.
4. Reshetnichenko A. Upravlinnia protsesamy rozvytku piznavalnoi diialnosti yak umova zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity (Managing processes of cognitive activity as a condition of providing quality higher education). Vyshcha shkola. 2009. № 10. P. 34 – 43.
5. Subotin S. O. Podannia y obrobka znan u systemakh shtuchnoho intelektu ta pidtrymky pryniattia rishen (Submission and processing of knowledge in the artificial intelligence and decision support). Zaporizhzhia : ZNTU, 2008. 341 p.
6. Farenik S. A. Lohika i metodolohiia naukovykh doslidzhen (Logic and research methodology). K. : Vyd-vo UADU, 2000. 340 p.
7. Altshuler G. S. Kak stat gieniem: zhiznennaya strategiya tvorcheskoy lichnosti (How to become a genius : life strategy of creative personality). M.-Minsk : Belarus, 1994. 372 p.
8. Volovich V. I. Nad Yozhnost informatsii v sotsiologicheskoy issledovanii: problemy metodologii i metodiki (Reliability of information in sociological research : problems of methodology and techniques). K. : Nauk. dumka, 1974. P. 30 – 66.
9. Gadamer H.-G. Istina i metod: osnovyi filosofskoy germeneyvtiki (Truth and Method : The basics of philosophical hermeneutics). M. : Progress, 1988. 704 p.
10. Gering Z. Psihologiya i zhizn (Psychology and Life). SPb. : Piter, 2004. 955 p.
11. Zabotin P. S. Preodolenie zabluzhdeniy v nauchnom poznanii (Overcoming misconceptions in scientific knowledge). M. : Myisl, 1979. 191 p.
12. Ludchenko A. A. Osnovy nauchnykh issledovaniy : ucheb. posob. (Basic scientific research). K. : Znannya, 2000. 114 p.
13. Mostepanenko M. V. Filosofiya i metody nauchnogo poznaniya (The philosophy and methods of scientific knowledge). L. : Lenizdat, 1972. 263 p.

14. *Paniotto V. I. Kachestvo sotsiologicheskoy informatsii (Metodyi otsenki i protseduryi obespecheniya) (The quality of sociological data (Evaluation methods and procedures to ensure))*. К. : *Nauk. dumka*, 1986. 207 p.
15. *Parahonskiy B. A. Metod i stil tvorcheskogo myishleniya (The method and style of creative thinking). Logiko-gnoseologicheskie issledovaniya kategorialnoy strukturyi myishleniya*. К. : *Nauk. dumka*, 1980. P. 47 – 65.
16. *Reshetnichenko A. V. Paradigma zhiznedeятelnosti i mirovozzrenie: metodologicheskii aspekt (The paradigm of life and outlook : methodological aspect)*. D. : *DGU*, 1997. 176 p.
17. *Yadov V. A. Sotsiologicheskoe issledovanie: metodologiya, programma, metody (Case Study: methodology , program methods)*. Samara : *Izd-vo Samarskogo un-ta*, 1995. 331 p.

Решетніченко Андрій Володимирович – доктор філософських наук, професор
Академія митної служби України
Адреса: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Рогальова, 8
Email: ktn1948@gmail.com

Кіреєва Ольга Борисівна – кандидат наук з державного управління, доцент
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної
академії державного управління при Президентові України
Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29
E-mail: ok-140475@yandex.ru

Reshetnichenko Andrii Volodymyrovych – doctor of philosophical sciences, Full Prof.
Academy of customs service of Ukraine
Address: 8, Rogalova Str., Dnipropetrovsk, 49000
Email: ktn1948@gmail.com

Kirievva Olga Borysivna – PhD in public administration, associate professor
Dnipropetrovsk regional institute of public administration of National academy for pub-
lic administration under the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044
E-mail: ok-140475@yandex.ru